

<p>УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 3 від « 12 » червня 2020 року</p>		<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди</p> <p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p> <p>Політекономія</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО В.о. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Ю. Вайчук</p> <p>від « 12 » червня 2020 р.</p>
--	---	---	---

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ПОЛІТЕКОНОМІЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти	<u>Першого (бакалаврського)</u> <i>(назва рівня вищої освіти)</i>
галузі знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальності	<u>051 Економіка</u> <i>(код і назва спеціальності)</i>
освітня програма	<u>Економіка, управління та право</u> <i>(шифр і назва)</i>
Шифр за навчальним планом	<u>ЦПП-1.22</u>

Розробники програми: О. Мельникова кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри економічної теорії,
фінансів і обліку

Рецензенти: О. Зеленько кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економічної теорії ХНПУ
імені Г. С. Сковороди

Н. Шиловцева кандидат економічних наук,
професор кафедри міжнародного бізнесу та
економічної теорії ХНУ імені В.Н. Каразіна

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
протокол № 10 від «10» червня 2020 року

Голова ради (В.О. Процевський)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор (І. Єсьман)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма *обов'язкової* навчальної дисципліни *Політекономії* складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка*.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Політекономія» є формування у студентів цілісної системи теоретичних знань і практичних навичок з оволодіння методикою та методологією економічного аналізу різних економічних систем, вміння використовувати сучасні методи наукового дослідження під час вивчення економічних процесів, засвоєння основних принципів функціонування економічних систем та особливості реформування національної економіки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Політекономія» є формування відповідних типів економічного мислення і світогляду студентів на методологічних засадах цивілізаційного розвитку економіки - продуктивних сил і виробничих відносин; розкриття закономірностей розвитку суспільного виробництва; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визнання суттєвих рис основних соціально-економічних систем та напрямків їх еволюції; обґрунтування сутності суспільного відтворення, його циклічність та глобалізацію і відповідних проблем людства; формування у студентів навичок глибокого аналізу реальних економічних процесів і прийняття обґрунтованих рішень щодо їхньої майбутньої професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність до креативного та критичного мислення.

ЗК 5. Навички міжособистісної взаємодії.

ФК 1. Здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макrorівні.

ФК 2. Розуміння основних особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

ФК 3. Здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК 4. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ФК 5. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

ФК 6. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

ФК 7. Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ.

Передумови вивчення дисципліни – опанування дисциплін «Вступ у спеціальність», «Регіональна економіка», «Україна: історія і сучасні реалії», «Математика для економістів», шкільні знання з предметів «Алгебра», «Географія», «Історія» та «Економіка».

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмових результатів навчання:**

ПРН 1. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 2. Демонструвати стійке розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем.

ПРН 3. Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 5. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 11. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 12. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 13. Вміти працювати як самостійно, так і в команді.

ПРН 14. Виконувати дослідження за встановленим замовленням.

ПРН 15. Розуміти та самостійно формувати зміст, структуру і висновки наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 18. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН 20. Набути навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС 120 годин.

1. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1 Загальні питання та основи політичної економіки

Тема 1.1. Предмет і метод політекономії

Визначення предмета «політична економія» представниками різних економічних шкіл. Методи дослідження політичної економії. Загальні особливості економічних категорій. Види і система економічних законів.

Тема 1.2. Економічні інтереси та проблема вибору

Економічні потреби та інтереси, їх сутність, структура та відмінності. Мотиви та стимули ефективного господарювання. Проблема вибору та його альтернативна вартість. Корисність продукту. Загальна та гранична корисність продукту. Бюджетна лінія та крива байдужості.

Тема 1.3. Виробництво матеріальних благ і послуг та його результат.

Сутність і структура суспільного виробництва. Відтворення, його типи. Фактори виробництва. Засоби виробництва та їх сучасна структура. Вплив НТР на розвиток факторів виробництва. Зміні місця та ролі людини в процесі виробництва в умовах розвитку НТП. Поєднання факторів виробництва. Виробнича функція. Закон спадної граничної продуктивності. Виробничі можливості в економічній системі та проблема вибору. Крива виробничих можливостей. Витрати виробництва та прибуток. Ефективність виробництва та її показники.

Тема 1.4. Форми організації суспільного виробництва. Товар і гроші.

Натуральне виробництво і його особливості. Товарне господарство, причини його виникнення та умови функціонування. Просте та капіталістичне товарне виробництво. Товар і його властивості. Закон вартості. Теорії вартості товару. Еволюція форм вартості і виникнення грошей. Гроші, їх сутність, властивості та функції. Закони грошового обігу. Інфляція, її сутність, причини появи, класифікація та наслідки.

Тема 1.5. Економічні відносини власності

Економічний зміст власності та її структура. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи та форми власності. Особливості трансформації відносин власності в Україні. Особливості роздержавлення та приватизації.

Тема 1.6. Економічні системи суспільства та закони їх розвитку

Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку. Сутність і основні структурні елементи економічної системи. Класифікація економічних систем та їх критерії. Моделі змішаної економіки. Закономірності та особливості розвитку перехідних економік.

Модуль 2. Соціально-економічний прогрес на рівні держави та світу

Тема 2.1. Суспільний продукт і закономірності його відтворення

Зміст, види та пропорції національного відтворення. Система національного рахівництва: необхідність виникнення, зміст, цілі. Суспільний продукт і його форми. ВВП, ВНП та ЧВП. Методи обчислення суспільного продукту.

Тема 2.2. Розподіл національного доходу та продукту. Споживання і заощадження

Сутність національного доходу та його розподіл. Суть споживання. Фактори впливу на споживання. Заощадження: риси, фактор впливу на заощадження. Макроекономічна рівновага між виробництвом та споживанням.

Тема 2.3. Економічний розвиток: економічне зростання та циклічність.

Економічне зростання та економічний розвиток: поняття, підходи до аналізу. Типи економічного зростання. Економічні цикли: сутність, структура та класифікація. Особливості економічних криз. Теорії економічного зростання та економічних циклів.

Тема 2.4. Відтворення робочої сили. Зайнятість і безробіття.

Сутність і форми зайнятості. Безробіття: зміст, структура, форми, наслідки. Розширене відтворення робочої сили та вплив на нього держави. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса.

Тема 2.5. Господарський механізм та економічні функції держави

Господарський механізм: його сутність, функції та структура. Роль та напрями державного регулювання економіки. Грошово-кредитна система та монетарна політика держави. Фінансова система та фіскальна політика держави.

Тема 2.6. Система світового господарства. Економічні аспекти глобальних проблем.

Світове господарство і його структура. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки. Форми міжнародних економічних відносин. Причини виникнення і сутність глобальних проблем. Взаємопов'язаність і передумови вирішення глобальних проблем.

2. Засоби діагностики успішності навчання

Система контролю та оцінювання знань, умінь і навичок тих, хто навчається, враховує як аудиторну діяльність студентів, так і їх самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

1. Оцінювання знань студента під час навчальних занять (опитування, тестування, вирішення задач, розрахунки показників та побудова графіків та діаграм на основі статистичних даних).

2. Оцінка виконаних завдань для самостійної роботи, захисту доповідей з опрацьованих самостійно студентом питань та проблем.

3. Оцінка виконання індивідуального завдання за критерієм відповідності роботи змісту, ілюстративності, комплексності і завершеності дослідження.

4. Проведення поточного модульного контролю (передбачено 2 модульних контрольні роботи у формі різномірівневих завдань, що передбачає тестові запитання, аналіз ситуацій та тверджень, розв'язання задач)

5. Проведення підсумкового письмового екзамену.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен

4. Рекомендовані джерела

Базові

1. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. В. Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 9-те вид., доповн. – К.: Знання, 2014. – 710 с.
2. Макаренко П.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Кончаковський Є.О. Політична економія : Навчальний посібник / П.М. Макаренко, Л.О. Дорогань-Писаренко, Є.О. Кончаковський – Полтава РВВ ПДАА, 2013. – 295 с.
3. Основи економічної теорії: навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти неекономічних спеціальностей / за ред. акад. І.Ф.Прокопенка. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2015. – 260 с.
4. Політекономія: навч. посібн. / Г.Г. Старостенко, Н.В. Мірко – Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2015 – 450 с.
5. Щетинін А.І. Політична економія. Підручник.– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 48 с.

Допоміжні

1. Башнянин Г. І., Шевчук Є. С. Політична економія: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. Г. І. Башнянина і к.е.н., доц. Є. С. Шевчука. – 4-те вид., переробл. і виправлене – Львів: «Магнолія 2006», 2017. – 280 с.
2. Беляев, О.О. Політична економія: навч. посіб. / О.О. Беляев; А.С.Белело; М-во освіти і науки України; КНЕУ. - К.: 2001. - 328 с.
3. Воробйов Є. М. Економічна теорія в питаннях та відповідях. – Харків: ТОВ «Р.И.Ф.», 2002. – 640с.
4. Зазимко, А.З. Політична економія: Структурно-логічний навчальний посібник / А.З. Зазимко; Ред. Г.А.Оганян. - К.: 2005. - 358 с.
5. Основи економічної теорії у структурно-логічних схемах. Навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2010. – 144 с.
6. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: підруч./ за ред. Г. Н. Климко. – К.: Знання-Прес, 2002. – 615 с.
7. Помінова І. І. Політична економія: навч.-метод. Посібник / І. І. Помінова. – Х.: MONOGRAF, 2016. – 268 с.

5. Додаткові ресурси

1. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
2. Державний комітет статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>
4. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
6. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
7. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
9. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
10. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>